

Nemzeti Társalkodó.

December' 3-dik napján 1831.

Az Igazságnak, a' Törvénynek, a'
Szokásnak Szentségéről.

Vagyon az emberben egy belső ösztön, mely a' vele született ködös gondolatoknak kifejtésében szüntelen munkálódik; ezen nyughatatlan ösztön az, mely soha ki nem elégittetik, még is a' szívnek utolsó dobbaná-
saig igyekezni törekedni soha nem szü-
nik; mely az ész gyenge szülöttjeit gondos-
karjai közt melengeti, míg felserdült ne-
vendék erejeinek érzésében ön gyengeségeit
megesmérvén, 's azért magát 's nevelőjét
megvetvén; bosszankodva vonnya-ki magát
karjai közül; — ez azon dajka, ki megtörtt
szívvel néz elégedetlen nevéndékjére 's ma-
gát, csak magát vélvén bíbásnak, kettözte-
tett gondossággal neveli a' háládatlannak öcs-
cseit, míg ezek is rendre hasonló megvetés-
sel hadják-el őtet. Ezen ösztönnek fáradha-
talan gondossága mely soha czélt nem ér,
és ezaránti aggodása gerjesztik azon érzemé-
nyeket, melyek az emberi főképp' ifiui el-
mét, a' tudvány mezejében, szüntelen egy
szorongattató gondosságnak zavaros munkás-

ságában tartják. — Midőn tehát ezen gyenge de szüntelen^o kisdedjének javán munkálódó dajka véleményeit társaival közli, kinevetést semmi esetben nem, sőt figyelmet legalább kimélő elnézést érdemel. — Ennek meggondolása vett engem arra, hogy a' polgári jóllétnek legalsó alapjait általánosan 's kedves hazánkra is alkalmaztatva vizsgálás alá vegyem, 's némely világozást kérjek.

A' polgári társaságnak jól-léte áll a' morális és physicali erőnek kifejtésében, mely magában foglalja a' tökéletes jóság, és műveltség' egyesült isteni képzetéhez való maga formálódását, — innen önként következnek a' felebaráti meleg érzéseknek, a' sajátosság szentségének és földművelés, kereskedelem, mesterség által való gyarapításának, a' szükséges áldozatok' megtételeknek 'sat. öregbítések. — Azon polgári alkotmánynak pedig mely a' morális és physicali erőnek kifejlődése által épittetik, melyben a' polgári jóllét rendithetetlen nyugalmat kostolhat, alap-sziklája, a' mint tapasztaltabbaktól hallottam: az *Igazságnak, a' Törvénynek, a' Szokásnak Szentsége.*

Az Igazságnak Szentsége, bátorságos ugyanazonságot ad a' polgári jóllétnek — ez azon út mutató láng, mely a' legnagyobb földi változások között is; helyét meg nem változtatja.

A' Törvénynek szentül való megtartása, örökös állandóságra nyujt reménységet — ez azon Védangyal, mely az útast a' zápor

fellegeken keresztül bízvást vezeti az igazságnak köd-lepte Vesta oltárjához.

A Szokás (*Usus*) igyekszik kipotolni azt, a' mit a' Törvény, örökös állandósításának szép munkásságában megtenni elmúlott — ez azon tisztes öreg mely az útasnak a' sötétség' óráiban midőn gyenge szemei a' ködök özöne között nem látják az útmutató szent tüzet, midőn halandó lépései a' védangyallal nem találkoznak legalább egy bizodalmas vándor botot nyujt.

Tisztelettel hódolok én a' két első alap igazságnak oltárja előtt, mert a' természeti állapotnak a' polgárral való felcserélésében mi a' cél, hanem egy csendesebb egy boldogabb jövendő' elérésének reménye, hol az igazságtalanságnak hol a' méltatlanságnak' sibaasztó érzése nem tompítja-el az emberiség' önérzéseit — mi távoztatja-el az igazságtalanságnak önkéntes uralkodását bízvástabb mint a' törvények' tekintetének tiszteletben való tartása — szemügy előtt tartva a' harmadik alap igazságot is a' mennyiben a' törvények' hijánossága a' szokást (*Usus*) szükségessé teszik — Együtt kívánnám felölelni szűk elmémbe, a' köz boldogság ezen örökös alapjainak képzetét, de hol találhatom fel ezen testvér szikráknak egyesült fényét, holott még nem jött-el a' Te Országod, holott az *Igazság* nem esmertetik, a' *Törvény* emberi nyengeségekre mutat, a' *Szo-*

kás a' Törvények' hijánosságának csak hijános pótlója.

Az Igazság mindenütt és mindenkor ugyanaz, rendithetetlen mondhatnám mint a' föld gyomrában gyökerezett szikla, de ez múlandó képe az örökkévalónak — az igazság mondom örökkévaló, de törvényeit nem emberi kezek írták, 's a' halandó szemek csak ritkán olvashatnak szent könyvében. —

A' Törvény ideigvaló, mert emberi ész' szüleménnyé, határozásai 's ezeknek alkalmaztatásai, melyekre az értetlenség, az önszeretet, az erős indulatoknak gyengesége; gyász fátyolt boritnak, fájdalom sokszor nagyon sokszor homályosok, czélaránytalanok.

A' Szokás határozatlan szüntelen való változásoknak' vagyon alája vettette, mert szülő Anyja az igazság örök alapjainak, olykor némely írott Törvénynek önkényes ideig tartó magyarázása, és analogisálása *

* *A' Szokásnak* keskenyebb, vagy tágosabb képzetét, a' Törvények hijánossága teszi szükségesé, t. i. ha valamely a' Törvényektől előre nem látott eset adja magát-elő, nem teheti a' Törvény-tévő hatalom, hogy egy új Törvénnyel vissza kötelezőleg, (retro active) potolja-ki a' hijánosságot; mert a' Törvényt nem alkalmazhatóság szerint a' már megszületett esetekre, — hanem a' jövőre nézve kell hozni, oly időre, melyben a' Törvénytévő' emberi indulatjainak határtalan hatalma, az Örökkévalóságnak egy részecskéje előtt már elenyészett — ezen esethen kéntelen az Itelő-hatalom maga határozását, az igazságnak alapjai, és némely rokon Törvényeknek analogiai szerint tenni-meg, mely eset többször adván magát elő, és az Itelőhatalom többször

Ha tehát még nem jött-el a' te országod, a' melyben csak egy szokás vagy on t. i: a' *Törvénynek* vagy *Igazságnak* mely ott egyet tézzen változhatatlan tiszteletben való tartása; mitévő legyen a' *Bíró* itt alatt az ember országában, midőn egy elé jött esetben az érthetetlen *Igazság* a' *hijános Törvény* és a' *határozatlan Szokás* ezen emberi karokon apolgatott testvérek mostohák, egymással ellenkezők? —

Fel. veszem kedves Hazánk példáját.

Az igazság Hazánkban is örökkévaló ugyan az.

A Törvény Hazánkban is változandó, és emberi gyarlóságra mutat.

A Szokást Hazánkban is szükségessé teszi *Törvényeink*' *hijánossága*, — de a' már magában is veszedelmes fére lépésekre hajlandó szokást, — fájdalom — szükség feletti határtalan hatalommal ruházzák-fel a' *Decr. Trip. Prolog. 11. Tit. 4-dik és 12-dik Tit. 2-dik §-sai*, mely hatalomnak csak ködös határt vet a' *10-dik Prolog. Títulusnak* bajoson érthető, 's még bajosabban alkalmaztatható határozatlan határozása; — számtalan esetek adják magokat elő *kedves Hazánkban* is, melyekre nézve az *Igazság* a' *Törvény*

tévé-meg ugyan azon *Ítéletjét*; már méltán várhatni; hogy ha újra bé jön azon eset újra előbbi határozását tégye-meg, hogy így ha az igazságnak szent *Törvényeit* önkényesen is magyarázza, legalább meg egygyezőleg tégye magyarázatjait, melyből lesz az (*Usus*) *Szokás*.

és *Szokás* rendelkezései nem megegyezők; — csak egy néhány példákat hozok elő:

A' Decret. Trip. 1-ső Rész 43, és 44 Titulussa szerént az osztatlan testvér tulajdon szerzeményét tartozik osztály alá adni, ha ősi örökségéről lemondani nem akar. — Az Apr. Const. III Része 47-dik Titt 2-dik Articul. szerént a' ki * három forintnál többet érő lopásban találtatik, comperiáltatván a' dolog, minden további halogatás, kedvezés, és bírságlás kívül csak felakasztassék, ha a' sententia előtt nem concordált a' károssal. — Ezen Törvények ellenkeznek az *Igazsággal*; mert hogy a' tunyaságnak az igyekezet jutalmat nyujtson, amaz pedig ennek hátra maradást okozzon, — ez nem heviti-fel a' szívet az igazságnak érzésére; — hogy egy, a' megromlott emberek cselekedeteik' egybe hasonlítások szerént, nem igen nagy bűnnek akkora büntetés határozassék, a' mekkoránál nagyobb a' Felségsértő, Hazaáruló, ártatlanság rabló, 'sat. szóval a' legnagyobb bűnös sem büntetethetik, következőleg, hogy oly kicsiny bűnénél kezdődjék azoknak sora, melyeknek büntetésekben grádicsok nincsenek; ez képtelenség. — De ellenkeznek ezen Törvények a' *Szokással* **. — Ezen példákban tehát a' *Törvény ellenkezik az Igazsággal, és a' Szokással.* —

* A' következők szóról szóra az Articulus' szavai.

** Reményilem hogy ezt bátran erősíthetem az első példára nézve is; mert ezen fel vett esetben az

Hazánknak Törvényhozóji atyai gondoságokat kiterjesztették a' gyenge serdülő kor-
nak oltalmazására is, 's a' többek között mó-
dot nyújtottak a' hazafiaknak arra, hogy
elérvén az emberkort ifjui gondolatlan cse-
lekedeteket, és egyezéseket helyre hozhas-
sák, hogy így egy ifjui gondatlanság, leg-
alább a' törvényes cselekedetek mezejében,
ne tehesse nyomorékká az egész életet; de
Törvényeink ezen helyes rendelkezésekkel a'
hazafiakat nem általánosan boldogítják, há-
nem csak azokat, kik a' Decr. Trip. I. Rész
125. Tit. szerént, élet koroknak bizonyos meg-
határozott részében, bizonyos helyen vagy
személy előtt, ellent mondást tettek (retra-
ctáltak). — A' Decr. Trip. I. Rész 14-dik
Tit. elő számlált esetekben a' bűnös elveszti
fejét, gyermekei pedig vele megosztotván
elvesztik ősi Részeknek kisebb, vagy ná-
gyobb részét; a' Decr. Trip. I. Rész 16-dik
Tit. és ugyan csak a' Decr. Trip. II. Rész 60,
és 66-ik egy függésben lévő Titulusok sze-
rént. — Ezen Törvények ellenkeznek az *I-
gazsággal*; mert hogy egy elhagyatott ár-
va azért hogy bizonyos helyen, vagy sze-
mély előtt egy néhány szókat, melyek min-
denkor ugyanazok lévén, az egyes esetek-
ben semmi világosítást nem adnak, ki mon-

usus mikor az a' szerencséseje vagyon, hogy a' Ju-
diciaria Legislativa Potestasnak; t. i. a' Birónak nin-
csen oka miért igazságtalan legyen, csak az osztat-
lan ősi jóknak jövedelméből tett szerzeményt ren-
deli osztály alá. —

dani elmulasztott — azért, hogy nem volt tanácsadója, ki őtet ezen törvényes szertartásnak megtételére emlékeztesse, azon igazságos jusoktól örökre elrekesztessék, melyek a' retractatiót megtett személyeknek megadattatnak, és így mivel az emberektől elhagyattatott, tehát e' részben, a' törvénynek oltalmától is elhagyattassék; ez helytelen részrehajlásra mutat — hogy pedig az apa büneiért a' gyermekek, kik a' magok természeti vonszodások, és helytelen szemérmek, mások' előítéletjek és gyengéd érzést nem esmerő nyerseségek által, a' legnagyobb törvényes kiméllés mellett is, eléggé le lennének neveltetve; még a' törvénynek is kiméltelen kezeitől megbüntettessenek; ez vadság — s még is az első törvényes határozást, sőt a' másodikat is bizonyos tekintetben, t. i. a' 14. Titulusban elő számlált esetek között a' nevezetesebbekre nézve, a' *Szokás* is helyben hagyja — Ezen példákban tehát az *Igazság ellenkezik a' Törvénnyel és a' Szokással*, Ha csak egy futó tekintetet vetünk a' Leopoldinum Diplomára, az 1791-béli articulusokra 'sat. 'sat.; számtalan esetekre fogunk találni, melyekben a' *Szokás az Igazsággal és Törvénnyel fájdalom ellenkezik*:
Illyen ellenkezések között mihez tartsa magát a' Bíró?

Az igazság a' főczél a' törvény a' szokás csak eszközök, nem kell hát az eszközért a' czélt elhagyni, nem kell az igazság fenntartásáért senkit igazságtalansággal il-

ítelni, ha a' törvény ha a' szokás igazságta-
lan, nem ezek szerént, hanem az igazságnak
változhatatlan alapjai szerént kell itélni, —
ezt mondja az igazság Istenaszszonyának a-
kadájt és ellentállást nem esmérő Lovagja.
— De milyen nagy mező nyilik itt a' bírói
önkény hatalmának öregbitésére; midőn az
igazságnak változhatatlan törvényeit, kü-
lönböző értelmek és nem tagadhatni külön-
böző kivánságok indulatok, oly határtala-
nul változólag magyarázzák és itélik.

Az igazság a' főczél, de ennek elérésé-
re egyedül való eszköz a' törvényeknek szen-
tül való megtartása — ha a' törvények hijá-
nosok; a' Törvénytéví hatalom tegye-meg
maga javításait, de addig a' Bíró a' helyte-
len törvényt-is tartsa tiszteletben, ha a' Tör-
vény-Könyv tekintetének fenn tartása egy-
ártatlan hazafinak vagy onnya' élete' sőt még
becsülete' feláldozását-is kívánja; meg kell
tenni az áldozatot 's csendesen nyugodjanak
a' haza Mártýromjának porai. — A' törvény
szerént kell itélni kivétel nélkül nem az i-
gazság nem a' szokás szerént, — ezt mondja
a' méltóságának szükségességét érző Törvény-
adó. — De ezen alap állítás Honnyunkban ma-
gában ellenkező, mert hogy a' Bíró csak a'
törvények szerént ítéljen, a' szokásnak-is ki-
rekesztésével, ott a' hol ugyan csak a' tör-
vény * a' szokásnak magához egyenlő ha-

* A' Decret. Trip. Prolog. 10. Tit. 4. Paragr.
és 12. Tit. 2. Paragr. szerént. —

talmat és méltóságot ad; ez megfoghatatlan. — Továbbá bátorságos lenne-é az igazságnak szavát, az írott törvények' tekintete előtt, merőben megfojtani, ott a' hol, a' mellett hogy a' törvény-tévő hatalomnak munkássága oly határtalan lassu, még azt sem lehet tudni, hogy mik teszik a' Törvény Könyv (Codex) foglatját, * a' hol a' mohos századoknak most nagyobb-részt nem alkalmaztatható agg törvényei között csak egy néhány vagyon eltörölve. —

Azért adatott Hazánkban a' szokásnak ítélő és törvénytévő hatalom, hogy azon esetekben, melyekben a' törvény az igazsággal ellenkezik, ő hozzon ítéletet; — tehát ezen esetekben, nem a' törvény nem az igazság hanem a' szokás szerint kell ítélni — ezt mondja a' tapasztalt Bíró ki már — ki már — ki már régtől fogva ítélt. — De ezen állítás megfoghatatlan szük elménkben, mert ha egy bizonyos esetben a' törvény egyet, az igazság mást kíván, úgy a' Bíró, vagy az igazság szerint ítélt az első alap állításnál fogva, vagy a' törvény szerint a' másodiknál

* Példa erre (elhalgatva a' nevezetesebb Rescriptumokat és Patentálisokat ((vide 1791. 8. Art.)) melyeknek a' szokás által való megerősítésére, fájdalom már csak szinte annyi szükségek vagyon mint az írott törvénynek) azon a' törvénytudók közt általánosan még el nem döntött kérdés, hogy valyon azon 1540 és 1669 között költ articulásoknak, melyek az Aprob. és Compill. Const. bé nem iktathattak, vagyon-é kötelező erejek vagy nincsen? —

fogva, hogy pedig mi szerént ítélné valamely harmadik alap állításnál fogva azt nem tudom. —

Hallom ugyan-is azon általános feleletet egyes kérdésekre, hogy a' Bíró, valamint eddig tudta, úgy ezután-is tudni fogja, hogy az igazságot szeme előtt tartva mikor ítéljen a' törvény, mikor a' szokás szerént, — valamint eddig kitalálta, úgy ezután-is kifogja találni a' közép útat. — De nem nyugtat-meg engem ezen felelet, mely a' szokást már a' hijjánosság' eltakarására-is ki akarja terjeszteni, — mely az igazság és igazságtalanság között-is a' közép úton kíván járni.

Megújítom tehát kérdésemet, — az ellenkezések' esetében mihez tartsa magát a' Bíró? —

M. G.

Fiui tisztelet.

Egy kisebb német fejedelem fővárossában ezen század elején élt egy férfiú, ki táltum, lelki műveltség és érdem által első titkos tanácsosi rangra emelkedett. Származása azonban az udvar előtt titok volt — egyedül a' fejedelem tudott volt valamit — és az udvariak, kik csak a' külsőből szokták az embert mérni, 's születését, rangját, vagyonját belső érdeménél feljebb teszik, sokszor törték azon fejeket, ki lehet voltaképpen a' minister? Utazása közben ismeré meg őtet a'

fejedelem, akkor titoknokjának felvette, és lassanként oly sok szép lelki tulajdonát fedezé-fel, melyért az ifjat kegyelmével és bizodalmaival napról napra mind inkább megtisztelte, míg nem csak hamar első tanácsos-sá választá, és országa kormányját kezébe adta.

Egy alkalmatossággal születése napját inneplé a' miníster, 's fényes úri társaságot hívott magához. A' vendégek már öszve gyűltek, 's az asztal-is innepileg felkészítve vólt. Minden nyugtalanul várá a' miníster érkezését, de a' ki szokatlanul sokáig késett; 's azért gyaníták, hogy valami különös szándékának kell lenni. Végre midőn a' sok fényes úr és dáma újság kívánása csaknem a' legfőbb pontig vala feszítve — bélépik a' miníster, 's egy öreg paraszt aszszonyt karon fogva vezeté. Bal keze felől jött egy öreg, hasonlólul falusi öltözetben, lesimitott hajjal, kinek egész magaviselete elárulá zavarodását, melyet ezen számos úri társaság látása okozott. A' miníster köszönté néma meghajlással a' jelenlévőket, 's kéré helyeket foglalják-el. Kisérőjit maga a' szoba felső részibe vitte, 's számokra az asztalnál az első helyeket mutatá-ki. — A' vendégek közönséges bámulása és álmétkodása — a' czifra urfik csúfolódó orrfintorgatása — a' dá-mák titkos susogása és integetése — mind ezek, egy figyelmes és balitélettől nem vezettet szemlélő előtt, ezen jelenést ingerrel teljessé tették vólna. Minekutánna az asztalnál székét minden elfoglalta, a' miníster kö-

vetkező módon szollitá-meg úri vendégeit :
 „ Régen sajdítottam , sőt vettem-észre Nagyságtoknak azon vágyását , mely szerént származásomat közelebbről akarnák ismerni , 's feltevém magamban , hogy ez ártatlan újság-kivánásnak az első alkalmatossággal e-
 leget teszek. Hogy még ez meg nem tör-
 tént , annak oka nem csalfa szemérmesség
 részemről , de eddig alkalmas időpontot rá
 nem találtam. Ma születésem napja , 's sze-
 rencsém és gyönyörűségem van egy fényes
 úri társaságot tisztelni házamnál — mely ba-
 rátságos hívásomat elfogadó készségével ú-
 jabb bizonyágát adta hálával megismert részt-
 vételének. Szabad legyen ez alkalmatosságot
 arra használnom , hogy nagyságtokat famili-
 ámmal közelebbről megismertessem. Ezen
 tiszteletre méltó öreg az atyám — harmincz
 esztendőnél fogva , mólnár Thüringia H** né-
 vű falujában. E' hasonlóul tisztelt öreg asz-
 szony az édes anyám , egy becsületes paraszt
 leánya , ugyanazon faluból. Én , egyetlen
 egy fíjok , a' gyermeki tisztelet legforróbb
 érzésével teszem azon vallomásomat , hogy
 mindent nekik köszönhetek , 's mind azzal
 egyedül nékik tartozom , a' mire a' jó indu-
 latu gyermeket a' hiálás tisztelet szüléi aránt
 kötelezi. Kevés napokkal ezelőtt hozatám i-
 de , hogy harminczadik születésem napját ve-
 letek együtt tartsam-fel , 's keblembé zárt
 háladatosságomnak én magam lehessen töl-
 mácsa. Nagyságtokhoz van azon bizodalom
 hogy a' mivelte lélek tulajdonihoz tartozván

az érdem józan szempontból tekintése es a szegény sors ki nem gunyolása-is, ezen jámbor öregek módival ellenkező külsőjében nem ütköznek-meg — sőt inkább benne az embert bár mely köntösben-is becsülni fogják. — Ezzel szüléihez fordulva „titeket pedig kedves atyám és anyám kérlek, magatokon semmi erőltetést ne tegyetek, mindenben úgy cselekedjeteK, és úgy legyetek mint éppen oda haza.“

Nagy csendesség és halgatás követé a' minister beszédét — melyet végre, egy 70 esztendős obester, ki szembe ült a' ministerrel, szakaszta félben. „Lelkemre mondom, így kiálta-fel: szép dolog, hogy Exczellenziád így tiszteli szüléit. — Egy háládatos jó fiu, derék érdemes ember, és méltó akár-mikor minister lenni!“ Erre az öreggel beszédet kezdett a' malom-építésről, 's biztos hangjával csak hamar oly beszédessé tette, hogy elfelejtetvén vele a' fényes társaságot, kedvét egészen kiderítette. — A' többi urak és dámák-is, az obestertől adott példa szerint, vagy igyekeztek, ha szinte erőltetve, becsüléseket az öregek iránt kimutatni, vagy legalább a' képzelt születési elsőség ilyen forma megalázásán érzett boszszuságok elnyelésével okosságokat bizonyíták. —

Ezen történet csak hamar közönséggé lett a' fővárosban, és a' fejedelem fülébe-is elhatott: kit ministerének e' nemes és szép lelket bizonyító tette annyira meglepett, hogy ötet személyesen meglátogató 's az öregeket

egy ily fiu neveléséért szerencsétlétvén, mindkettőjököt kegyelme emlék-jeleivel tisztel meg; egyszersmind pedig derék ministerét még közelebb állítá magához, és országa kormányzásában teljesebb hízdalmával tisztel meg, jól tudván azt, hogy az a' ki szüleit tiszteli, bizonyosan a' haza és fejedelem aránt tartozó kötelességeit hiven és pontosan teljesíti.

Szilágyi Ferencz.
Professor.

A' tarka fiók.

Sokféle apróság elegy belegy dolog van e' fiókotskában; a' mint kezébe akadnak a' darabok, azon rendel fogja őket, az olvasó közönséggel közleni Sztrigyí Lörincz.

1.

A' Görögöknél az a' szokás van, hogy azon Pap testét, a' kinek felesége meg igéri, hogy férje halála után nem fog férjhez menni, ülő helyezetben viszik temetni; a' mely Pap felesége pedig nem szándékozik özvegyen maradni, az olyannak férjét fekvő helyezetben viszik sírjába. — Ez előtt néhány esztendővel meghal Pérában, Konstantzinápoly egygyik külsővárossában, egy Görög Pap, 's testével megindulnak más nap a' temető felé. A' testet lefektetve vitték, mert a' szép és ifiu özvegynek semmi kedve nem vólt a' házasságtalan élethez; de mi történik? A' Pap miuekelőtte eltemetnék ma-

gához jő, fel kél, maga erején minden segítség nélkül haza menyen, egy korbácsot ragad kezébe, 's az uj menyecskének nagyon érezhetőleg tudtára adja hogy férje van.

Ennek az aszszonynak férjhez-menő kívánsága ugyan hamar telyesedett, de első férjénél a' második, alig ha jobb volt csak egy hajszállal is.

2.) Breguet Pári'si nevezetes órás-mester sokféle hasznos találmányai közül való az úgy nevezett sympathisalo kettős Chronometer is. Ezen Chronometer főbb alkotása ebből áll: Két a' lehetőségig egyenlő, és hasonló készületű órát bétesznek ugyanazon egy tokba egymás mellé, olyan formálag, hogy a' két óra nyugtalannya (die Unruhe der Uhr, a' németnek) minél közelebb essék egymáshoz, a' nélkül hogy öszve érne. A' mint szokott lenni, hogy nem lehet két olyan órát találni, a' mely tökéletesen együtt járjon; úgy ez a' két óra sem egyezik járásába; de e' csak egy darabig van így: mert minekutánna ezen két óra elébb írt állásában jár nehány nap, egyszerre minden emberi segítség nélkül egymáshoz kezd igazodni, 's végére annyira együtt jár, 's oly egyezőleg mutat, hogy egy másod pertzig sem különbözik egymástól a' két óra.

Breguet, a' Franczia Betsüllet legionak keresztis vitézze. Valyon ha spanyolországban, az órásokkal együtt kellene viselni a' vitézi rendek kereszttyeit, mit szóllának erre a' Grándok? — (folytatása következik.)